

Lieta T-199/08

Ziegler SA

pret

Eiropas Komisiju

Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Starptautisko pārceļšanās pakalpojumu tirgus Beļģijā — Lēmums, ar kuru konstatēts EKL 81. panta pārkāpums — Cenu noteikšana — Tirgus sadale — Manipulācijas ar publisko iepirkumu procedūrām — Ievērojama ietekme uz tirdzniecību — Naudas sodi — 2006. gada pamatnostādnes naudas sodu noteikšanai

Vispārējās tiesas (astotā palāta) 2011. gada 16. jūnija spriedums . . . . . II - 3514

Sprieduma kopsavilkums

1. *Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Tirgus noteikšana — Mērķis (EKL 81. pants; Komisijas Paziņojums 2004/C 101/07)*
2. *Iestāžu akti — Pamatnostādnes par ietekmes uz tirdzniecību jēdzienu — Akts ar saistošu raksturu (Komisijas Paziņojums 2004/C 101/07)*
3. *Konkurence — Naudas sodi — Lēmums, ar kuru uzliek naudas sodu — Pienākums norādīt pamatojumu — Piemērojamība (EKL 253. pants; Komisijas Paziņojums 2006/C 210/02)*
4. *Konkurence — Administratīvais process — Tiesību uz aizstāvību ievērošana — Piekļuve lietas materiāliem — Piemērojamība*

5. *Konkurence — Naudas sodi — Apmērs — Noteikšana — Kritēriji — Pārkāpuma smagums — Novērtēšana atbilstoši pārkāpuma raksturam*
(Komisijas Paziņojuma 2006/C 210/02 19. punkts un 21.–23. punkts)
6. *Konkurence — Naudas sodi — Apmērs — Noteikšana — Atbildību mīkstinoši apstākļi — Pārkāpuma pārtraukšana pirms Komisijas iejaukšanās — Izslēgšana*
(Komisijas Paziņojuma 2006/C 210/02 29. punkta pirmais ievilkums)
7. *Konkurence — Naudas sodi — Apmērs — Noteikšana — Atbildību mīkstinoši apstākļi — Pret konkurenci vērsta rīcība, kuru ir atļāvušas vai veicinājušas valsts iestādes*
(Komisijas Paziņojuma 2006/C 210/02 29. punkta pēdējais ievilkums)
8. *Konkurence — Naudas sodi — Apmērs — Noteikšana — Samazinājums ekonomisku grūtību dēļ — Nosacījumi*
(Komisijas Paziņojuma 2006/C 210/02 35. punkts)

1. EKL 81. panta 1. punkts nav piemērojams tad, ja aizliegtās vienošanās ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm vai konkurenci nav "ievērojama". Uz nolīgumu neattiecas EKL 81. panta 1. punktā noteiktais aizliegums, ja tas konkurenci ierobežo vai tirdzniecību starp dalībvalstīm ietekmē tikai neievērojami. Līdz ar to pienākums saskaņā ar EKL 81. pantu pieņemtā lēmumā noteikt konkrēto tirgu Komisijai ir tikai tad, ja bez tā nav iespējams noteikt, vai attiecīgais nolīgums vai saskaņotas darbības var ietekmēt

tirdzniecību starp dalībvalstīm un vai to mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci.

Tādējādi, ja jebkurš pārrobežu darījums automātiski varētu ievērojami ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, tad [ietekmes] ievērojamā rakstura jēdziens, kas ir EKL 81. panta 1. punkta piemērošanas nosacījums, zaudētu jebkādu saturu. Pat gadījumā, kad pārkāpuma izdarīšanas

fakts izriet no tā mērķa, pārkāpumam jāspēj ievērojami ietekmēt tirdzniecību Kopienā. Tas izriet arī 2004. gada Pamatnostādņem par Līguma 81. un 82. pantā ietverto jēdzienu "ietekme uz tirdzniecību", jo to 53. punktā paredzētā pozitīvā prezumpcija ir piemērojama vienīgi nolīgumiem un darbībām, kuras pēc savas dabas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Tas, ka uzņēmums nav apstrīdējis aizliegtās vienošanās pastāvēšanu, katrā ziņā neietver atzišanu, ka šī aizliegtā vienošanās ir ievērojami ietekmējusi tirdzniecību. Šādas ietekmes, kas ir EKL 81. panta 1. punkta piemērošanas nosacījums, neesamība būtu pamats atcelt lēmumu par aizliegto vienošanos Komisijas kompetences neesamības dēļ.

alternatīvo nosacījumu, *expressis verbis* neveicot tirgus noteikšanu šo pamatnostādņu 55. punkta izpratnē.

Minēto pamatnostādņu 53. punktā paredzētās pozitīvās prezumpcijas ietvaros ir pietiekami, ja ir izpildīts viens no diviem alternatīviem nosacījumiem.

(sal. ar 44., 45., 50., 53., 69., 70., 72. un 73. punktu)

Tomēr, tā kā Komisija tiesiski pietiekami ir pierādījusi, ka minēto pamatnostādņu 53. punktā minētais prezumpcijas otrais alternatīvais nosacījums ir izpildīts, sniedzot pietiekami detalizētu attiecīgās nozares aprakstu, tostarp piedāvājuma, pieprasījuma un ģeogrāfisko robežu aprakstu, tā ir precīzi formulējusi attiecīgos pakalpojumus, kā arī tirgu. Šāds nozares apraksts var būt pietiekams, ja tas ir pietiekami detalizēts, lai Vispārējai tiesai ļautu pārbaudīt Komisijas pamatapgalvojumus, un ja, pamatojoties uz to, kopējā tirgus daļa nepārprotami ievērojami pārsniedz 5% robežvērtību. Tādējādi izņēmuma kārtā Komisija varēja balstīties uz minēto pamatnostādņu 53. punkta otro

2. Pieņemot uzvedības normas, kas ir Pamatnostādnes par Līguma 81. un 82. pantā ietverto jēdzienu "ietekme uz tirdzniecību", un to pasludināšanas brīdī paziņojot, ka turpmāk šīs normas tiks piemērotas gadījumiem, ar kuriem tās saistītas, Komisija pati ierobežo savas rīcības brīvības izmantošanas iespējas un nevar atteikties no šīm normām, pretējā gadījumā tā attiecīgā gadījumā tiktu sodīta par tādu vispārējo tiesību principu kā vienlīdzīgas attieksmes princips vai tiesiskās palāpības aizsardzības princips pārkāpumu.

(sal. ar 67. punktu)

3. Pamatnostādnēs naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu, būtiski mainīja naudas soda aprēķināšanas metodoloģiju. Konkrētāk, tika atcelta pārkāpumu klasificēšana trīs kategorijās (“sīkāk pārkāpums”, “smags pārkāpums” un “sevišķi smags pārkāpums”) un ieviests diapazons no 0% līdz 30% sīkākai diferenciacijai. Turklāt naudas soda pamatsumma šobrīd “atbilst pārdošanas apjoma daļai, ko nosaka atkarībā no pārkāpuma smaguma pakāpes, reizinot to ar gadu skaitu, kuru gaitā izdarīts pārkāpums” (minēto pamatnostādņu 19. punkts). Vispārējais princips ir, ka “pārdošanas apjoma daļu nosaka līmenī, kas nepārsniedz 30% no visa pārdošanas apjoma” (21. punkts). Attiecībā uz horizontāliem nolīgumiem par cenu noteikšanu, tirgus sadali un ražošanas ierobežošanu, kas “pēc sava rakstura pieder pie vissmagākajiem konkurences ierobežojumiem”, vērā ņemamai pārdošanas apjoma daļai jāatrodas “diapazona augšdaļā” (23. punkts).

ieinteresētajai personai ļauj uzzināt, kāds ir veiktā pasākuma pamatojums, un Vispārējai tiesai — veikt savu kontroli.

Tā kā Komisija [pārdošanas apjoma] daļu noteikusi līmenī, kas tikai nedaudz pārsniedz šī diapazona viduspunktu, proti, 17% apjomā, savu izvēli pamatojot vienīgi ar pārkāpuma “sevišķi smago” raksturu, bet nav sīkāk paskaidrojusi, kā pārkāpuma kvalificēšana par “sevišķi smagu” tai likusi šo daļu noteikt 17% apjomā, nevis līmenī, kas būtu ievērojami tuvāk “diapazona augšdaļai”, šis pamatojums var būt pietiekams vienīgi situācijā, kad Komisija piemēro [pārdošanas apjoma] daļu, kas ir ļoti tuvu vissmagākajiem ierobežojumiem paredzētā diapazona zemākajai robežai, kuri turklāt ir uzņēmumam ļoti labvēlīgi. Šādā gadījumā papildu pamatojums, kas pārsniedz pamatnostādnēs ietvertu pamatojumu, nav nepieciešams. Savukārt tad, ja Komisija būtu vēlējusies piemērot augstāku daļu, tai būtu bijis jāsniedz detalizētāks pamatojums.

(sal. ar 91.–93. punktu)

Šādos apstākļos Komisija principā vairs nevar aprobežoties ar to, ka tā pamato vienīgi pārkāpuma kvalificēšanu par “sevišķi smagu”, bet ne vērā ņemto pārdošanas apjoma daļu. No Komisijas rīcības brīvības, nosakot naudas sodus, izriet pienākums norādīt pamatojumu, kurš

4. Attiecīgajam individuālajam uzņēmumam nebija iespējams, pamatojoties vienīgi uz paziņojumu par iebildumiem,

pārbaudīt, vai dati, kas tikuši izmantoti, lai pierādītu, ka bija ievērojami ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm, un vai kopējais visu aizliegtās vienošanās dalībnieku apgrozījums un tirgus daļas pārsniedz EUR 40 miljonu vai 5 % robežvērtības. Katrs uzņēmums ar pārliecību var apstrīdēt vienīgi tos skaitļus, kas attiecas uz to. Tādējādi, lai apstrīdētu tirgus lielumu un pārējo attiecīgo sabiedrību tirgus daļas un lai varētu izvirzīt savus argumentus par šiem skaitļiem, ir jāzina pārējo sabiedrību apgrozījuma sadalījums, pretējā gadījumā attiecīgais uzņēmums nevarēja efektīvi paust savu viedokli par faktu patiesumu un atbilstību, par iebildumiem un par Komisijas apgalvotajiem faktiskajiem apstākļiem.

(sal. ar 118. punktu)

5. Pārkāpuma smagums ir jānovērtē, ņemot vērā tostarp konkurencei radīto ierobežojumu raksturu. Pārkāpuma smagumu var noteikt, atsaucoties uz pārkāpjošās rīcības raksturu un mērķi. Tādējādi apstākļiem, kas attiecas uz rīcības mērķi, var būt lielāka nozīme, nosakot naudas sodu, nekā apstākļiem, kas attiecas uz šīs rīcības sekām.

Pārkāpums, kura mērķis ir cenu noteikšana un tirgus sadale, pēc sava rakstura ir īpaši smags.

Turklāt Pamatnostādņu naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu, 20. punktā ir noteikts, ka "smaguma pakāpi novērtē katram konkrētajam gadījumam un visiem pārkāpumu veidiem, ņemot vērā visus būtiskos lietas apstākļus". Ar minētajām pamatnostādņēm tika ieviests diapazons no 0 % līdz 30 %, lai panāktu sīkāku diferenciāciju. Tā, saskaņā ar minēto pamatnostādņu 19. punktu naudas soda pamatsumma "atbilst pārdošanas apjoma daļai, ko nosaka atkarībā no pārkāpuma smaguma pakāpes". Saskaņā ar minēto pamatnostādņu 21. punktu vispārējais princips ir, ka "pārdošanas apjoma daļu nosaka līmenī, kas nepārsniedz 30 % no visa pārdošanas apjoma".

Tādējādi Komisija nevar izmantot rīcības brīvību, kas tai ir attiecībā uz naudas sodu noteikšanu, un tādējādi noteikt precīzu līmeni no 0 % līdz 30 %, neņemot vērā īpašos lietas apstākļus. Minēto pamatnostādņu 22. punktā paredzēts, ka, "lai izlemtu, vai konkrētajā gadījumā pārdošanas apjoma daļai jāatrodas minētā

diapazona sākumā vai beigās, Komisija nem vērā vairākus faktorus, piemēram, pārkāpuma veidu, visu attiecīgo dalībnieku kopējo tirgus daļu, pārkāpuma izdarīšanas ģeogrāfisko teritoriju un to, vai pārkāpums jau ir istenots vai vēl ne”.

vai apstākļi. Tas būtu jādara vienīgi tad, ja būtu izmantota augstāka likme.

(sal. ar 136., 137. un 139.–142. punktu)

Šīs grūtības precīzas daļas noteikšanā zināmā mērā tiek mazinātas slepenu horizontālu vienošanos par cenu noteikšanu un tirgus sadali gadījumos, kad atbilstoši minēto pamatnostādņu 23. punktam noteiktā pārdošanas apjoma daļa parasti atradīsies “diapazona augšdaļā”. No šī punkta izriet, ka attiecībā uz vissmagākajiem ierobežojumiem līmenim būtu vismaz jābūt augstākam par 15 %.

6. Pārkāpuma prakses izbeigšana nav atbildību mīkstinošs apstāklis, kas pamato naudas soda samazināšanu, ja attiecīgā sabiedrība beidza piedalīties pārkāpuma izdarīšanā vienīgi dažas dienas pirms Komisijas pārbaudēm.

Pamatnostādņu naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu, 29. punkta pirmajā ievilkumā ir paredzēts, ka, lai gan naudas soda pamatsummu var samazināt, ja attiecīgais uzņēmums sniedz pierādījumus, ka tas ir beidzis pārkāpumu tūlīt pēc Komisijas iejaukšanās, tas “neattiecas uz gadījumiem, kad noslēgtas slepenas vienošanās vai piekopta slepena prakse (jo īpaši saistībā ar karteljiem)”. Turklāt šis atbildību mīkstinošais apstāklis ir piemērojams vienīgi gadījumos, kad pārkāpums tiek izbeigts tūlīt pēc Komisijas iejaukšanās.

(sal. ar 151. un 152. punktu)

Tādējādi nav jāatceļ Komisijas lēmums, ar kuru tika noteikts 17% līmenis, pamatojoties vienīgi uz pārkāpuma smago raksturu. Faktiski tad, kad Komisija aprobežojas ar to, ka piemēro līmeni, kas ir vienāds vai gandrīz vienāds ar vissmagākajiem pārkāpumiem paredzēto minimālo līmeni, nav jāņem vērā papildu faktori

7. Pat pieņemot, ka fakti, kas ir zināmi personai, kura strādā Komisijā, varētu tikt attiecināti uz Komisiju kā uz iestādi, jānorāda, ka zināšana vien par rīcību, kas

vērsta pret konkurenci, nenozīmē, ka Komisija ir netieši "atļāvusi vai veicinājusi" šo rīcību Pamatnostādņu naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu, 29. punkta pēdējā ievilkuma izpratnē. Apgalvotā bezdarbība nevar tikt pielīdzināta pozitīvai rīcībai, tādai kā atļauja vai pamudināšana. Turklāt, ja konkurences tiesību normu pārkāpums ir tik acīmredzams, rūpīgs uzņēmējs nevar atsaukties uz pamatotu paļaušanos uz šādas prakses tiesiskumu.

(sal. ar 157. un 158. punktu)

8. Lai piemērotu naudas soda ārkārtas samazinājumu ekonomisku grūtību dēļ atbilstoši Pamatnostādņu naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu, 35. punktam, papildus

pieprasījuma iesniegšanai jābūt izpildītiem diviem kumulatīviem nosacījumiem, proti, jāpastāv, pirmkārt, nepārvarāmām grūtībām samaksāt naudas sodu un, otrkārt, "konkrētam sociālam un ekonomiskam kontekstam".

Pirmā nosacījuma vērtējumam jābūt balstītam uz attiecīgā uzņēmuma konkrētās situācijas vērtēšanu. Vienkāršs naudas soda procentuālās izteiksmes attiecībā pret uzņēmuma apgrozījumu pasaulē aprēķins pats par sevi nevar būt pamats secinājumam, ka naudas sods nav tāds, kas neatgriezeniski apdraudētu šī uzņēmuma ekonomisko dzīvotspēju. Ja tas tā būtu, varētu norādīt konkrētas robežvērtības minēto pamatnostādņu 35. punkta piemērošanai.

(sal. ar 165. un 167. punktu)